

تدوین سیاست صنعتی لازمه نیل به تحولات فناورانه

دکتر محمد رضا رضوی رییس مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی در سخنرانی علمی با عنوان "سیاست صنعتی، شالوده‌های نظری و ضرورت‌های اجرایی" که در مؤسسه برگزار شد به دوره بندی رویکردهای حاکم بر فضای اقتصادی طی دهه‌های گذشته اشاره کرد و گفت: در دهه‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ رویکردهای دولت‌گرا با تأکید بر "شکست‌های بازار" حاکم بود.

به گزارش روابط عمومی مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی دکتر رضوی اظهار کرد: در دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ رویکردهای افراطی بازارگرایی موسوم به اجماع واشنگتنی با تأکید بر "شکست‌های دولت" سیطره پیدا کردند و از ابتدای دهه ۱۹۹۰ ژاپن در مقام یکی از سهامداران بانک جهانی رویکرد بانک را نقد کرد و از آن خواست به واقعیات اقتصادی شرق آسیا بیشتر توجه کند.

وی با بیان اینکه در راستای این نقد، تغییراتی در رویکرد بانک جهانی بوجود آمد که حاصل آن انتشار دو گزارش مهم "معجزه شرق آسیا" در سال ۱۹۹۳ و "نقش دولت در جهان در حال تحول" در سال ۱۹۹۷ بود، گفت: در این گزارش‌ها بانک جهانی از موضع بازارگرایی افراطی و نادیده گرفتن نقش دولت در تحولات توسعه‌ای و صنعتی به سمت میانه (و البته با اما و اگرهای متعددی) حرکت کرد و جایگاهی برای نقش دولت قائل شد.

وی تصریح کرد: بدین ترتیب بحث سیاست صنعتی و نقش دولت در پیشبرد توسعه صنعتی هم دوباره مورد توجه قرار گرفت و این توجه بعد از بحران سال ۲۰۰۸ بیشتر از قبل هم دیده شده است.

وی تأکید کرد: در واقع دخالت‌های دولت در برخی از حوزه‌ها، کاملاً نامطلوب بوده است. اما این به معنای امکان پیشبرد تحولات فناورانه صرفاً از طریق اتکاء به سازوکار بازار آزاد هم نیست. چراکه نارسایی‌های بازار آزاد باید از طریق مداخله دولت کارآمد رفع شود تا توسعه صنعتی تسریع گردد.

وی در ادامه به تعریف سیاست صنعتی پرداخت و اظهار کرد: سیاست صنعتی، مجموعه اقدامات هدفمند دولت را در بر می‌گیرد که در چارچوب آن رشته‌های فعالیت‌های خاصی مورد حمایت یا رانده‌ای، مالیاتی، تعرفه‌ای و تحقیقاتی قرار می‌گیرند.

وی بیان کرد: این رشته فعالیت‌ها از نظر اثرگذاری فناورانه، اشتغال‌زایی، انتقال و جذب و نهادینه‌سازی فناوری، شناسایی و در چارچوب برنامه‌های هدفمند و زمان‌بندی شده مورد حمایت قرار می‌گیرند.

رییس موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی حمایت را لازمه پیشبرد اهداف تعیین شده در سطح بنگاه ها دانست و گفت: در غیر اینصورت ممکن است بنگاه ها از مسیر تعیین شده منحرف و در دوران بلوغ هم نیاز به حمایت داشته باشند.

وی با بیان اینکه سیاست ها به سه نوع کارکردی، منتخب و افقی تقسیم می شوند افزود: سیاست های کارکردی آنهایی هستند که ارتقای کارایی بازارها را در تمام صنایع دنبال می کنند بدون آنکه رشته فعالیت خاصی مورد نظر باشند.

وی تصریح کرد: سیاست های منتخب آن نوع سیاست هایی هستند که به طور مشخص توسعه رشته فعالیتهای خاصی را دنبال می کنند و سیاست های افقی هم حوزه هایی را در بر می گیرد که بازار برای آنها به سختی شکل می گیرد یا عاملین بازار در آن به نحوه ساختاری سرمایه گذاری کمتر از حد لازم، صورت می دهد.

رضوی هنر سیاستگذاری صنعتی مناسب را در ترکیب مطلوب و متناسب هر سه نوع سیاست های کارکردی، عمودی و افقی دانست که موجب تحول زایی در توسعه صنعتی شود.

وی با اشاره به اینکه چرا سیاست صنعتی لازم است افزود: بدون سیاست های صنعتی امکان حمایت از رشته فعالیت های خاص تحول آفرین و موج آفرین در طول زمان وجود ندارد.

وی سیاست صنعتی را به معنای تاکید بر برنامه ریزی راهبردی ذکر و اظهار کرد: بدون چنین نگاهی امکان چندانی برای نیل به تحولات فناورانه وجود ندارد.

رضوی با بیان اینکه تدوین سیاست صنعتی در ایران طی سال های گذشته به نتیجه مطلوب نرسیده است گفت: تلاش هایی برای برنامه ریزی صنعتی صورت گرفته اما نتایج اندک بوده است. چراکه، برنامه توسعه صنعتی اگر با رویکرد سیاست صنعتی تدوین نشده باشد نمی تواند اثرگذار باشد.

وی با تاکید بر اینکه نمی توان برنامه توسعه صنعتی را با رویکرد صرفا کاربردی تدوین و سپس انتظار پیشبرد تحولات فناورانه را داشت افزود: تغییرات مکرر در نظام اداری کشوری پیشبرد برنامه های کلان استراتژیک را مشکل می کند. چراکه اینگونه برنامه ها نیاز به ثبات و ماندگاری مدیران تحول زا دارد که واقعیات دهه اخیر برعکس این امر بوده است.